

Ewelina Ziemba

Patroni bibliotekarzy

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 1 (34), 187-192

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

EWELINA ZIEMBA¹

PATRONI BIBLIOTEKARZY²

Święty Wawrzyniec

Święty Wawrzyniec należy do najbardziej popularnych osobistości Kościoła katolickiego i najbardziej czczonych świętych. Urodził się w 230 roku w miejscowości Huesca (Osca) w Aragonii, u stóp Pirenejów. Był synem Orencjusza i Pacjencji. W młodości został wysłany do Saragossy w celu pogłębienia studiów humanistycznych. Tam też poznał przyszłego papieża Sykstusa II. Trzydziestego sierpnia 257 roku Sykstus wstąpił na tron św. Piotra. Jego pontyfikat trwał około roku. Panujący wówczas cesarz Walerian wydał edykt, na podstawie którego wszyscy sprawujący urzędy w gminach chrześcijańskich mieli być skazywani na śmierć bez postępowania sądowego. Sykstus wezwał do siebie Wawrzyńca i powierzył mu funkcję protodiakona, administrację dóbr kościelnych oraz pieczę nad ubogimi w Rzymie. Szóstego sierpnia 258 roku policja cesarska aresztowała Sykstusa II. Władze Rzymu zarządziły konfiskatę dóbr skazanych i całej wspólnoty chrześcijańskiej. Wawrzyniec był świadkiem, jak papieża Sykstusa II pojmano i prowadzono na kaźń. Jego samego pozostawiono na wolności, żeby wydobyć od niego informacje o stanie majątku kościelnego. Czyniono różnorodne wysiłki, aby

¹ Biblioteka Główna Akademii Muzycznej w Katowicach.

² Do opracowania posłużyły: *Encyklopedia katolicka*, pod red. F. Gryglewicza, R. Łukaszyka, Z. Sułowskiego, Lublin 1973-; T. Kunikowska, *Święty Wawrzyniec – patron bibliotekarzy*, Słupsk 2008; W. Niewęglowski, *Leksykon Świętych*, Warszawa 1998; E. Kaschins, J. Kemp, *Saint Jerome, the Patron Saint of Librarians*, „Library Journal” 1 (1988); W. Zaleski, *Święci na każdy dzień*, Warszawa 2002.

zmusić go do przekazania dóbr kościelnych władzom cesarstwa. Przed swą śmiercią Sykstus II polecił Wawrzyńcowi rozdzielić skarby Kościoła wśród biednych, nie chcąc, by fundusze kościelne dostały się w ręce urzędników cesarskich. Wawrzyniec zgodnie z poleceniem rozdał dobra Kościoła rzymskiego. Zginął męczeńską śmiercią 10 sierpnia 258 roku w Rzymie. Jego ciało pogrzebał ze czcią św. Justyn.

Grób św. Wawrzyńca stał się szybko jednym z najchętniej odwiedzanych w owych czasach. Bohaterska śmierć wyjednała mu w Kościele najwyższy podziw i zapewniła wieczną chwałę.

Św. Wawrzyniec, diakon i męczennik

W ikonografii św. Wawrzyniec jest przedstawiany najczęściej jako młodzieniec z żelazną kratą przy boku – symbolem jego męczeństwa. Innymi jego atrybutami są: liść palmowy, księga, miecz, bochenki chleba lub sakiewka z pieniędzmi otrzymanymi od papieża i rozdawanymi ubogim. Wawrzyniec jest czczony jako patron ubogich, piekarzy, kucharzy, bibliotekarzy. Uważano, że chroni od pożarów oraz pomaga w chorobach reumatycznych i przy poparzeniach. Według legendy miał schodzić co piątek do czyścica, by wybawić choćby jedną duszę.

Święta Katarzyna

Według legendy Katarzyna urodziła się w Aleksandrii, stolicy Egiptu, jako córka króla Kustosa. Była nie tylko osobą bardzo zamożną, ale także wykształconą. Słynęła z urody. O jej rękę daremnie ubiegali się najznakomitsi obywatele miasta. Jako chrześcijanka złożyła ślub dozgonnej czystości. Katarzyna umacniała w wierze innych chrześcijan prześladowanych przez cesarza Maksencjusza, a jego samego próbowała nakłonić do wiary w Boga. Zmuszana przez cesarza odmówiła złożenia ofiary bogom. Wówczas cesarz zarządził dysputę pomiędzy Katarzyną a filozofami pogańskimi. Katarzyna pokonała swoich rozmówców, udowadniając prawdziwość chrześcijaństwa. Wielu z nich się nawróciło. Cesarz, rozgniewany obrotem sprawy, skazał Katarzynę na głód, tortury i łamanie kołem. Ostatecznie została skazana na śmierć przez ścięcie głowy.

Św. Katarzyna Aleksandryjska, dziewica i męczennica

Ikona najczęściej przedstawia św. Katarzynę Aleksandryjską jako młodą dziewczę niezwykłej urody, w koronie na rozpuszczonych falujących włosach, w bogatej sukni, z księgą w dłoni lub jako męczennicę z atrybutami męczeństwa (koło zębate, miecz). U jej stóp

leży niekiedy głowa lub postać cesarza Maksencjusza. Męczeńska śmierć św. Katarzyny musiała być czymś niezwykłym, skoro święta ta została otoczona wielką czcią. Ciało jej od setek lat znajduje się na górze Synaj, przeniesione tam zapewne z Aleksandrii, kiedy Arabowie, a po nich Turcy najechali na Egipt.

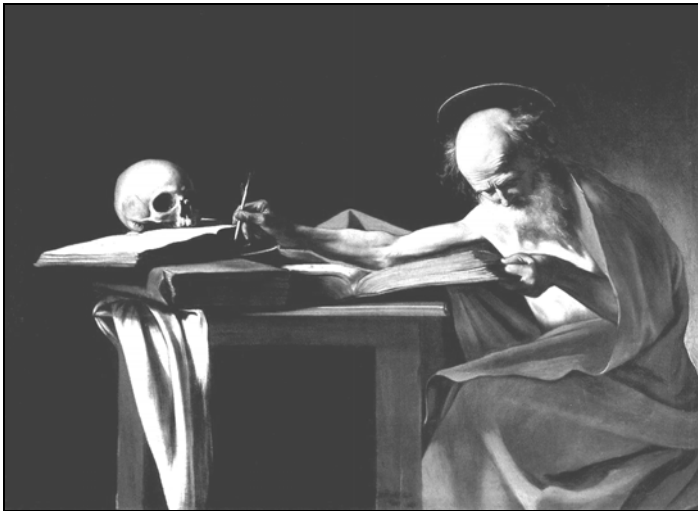
Kult św. Katarzyny, znany początkowo w Egipcie, rozszerzył się na cały chrześcijański Wschód, a jego centrum była wspomniana góra Synaj. W Kościele zachodnim rozpowszechnił się od VIII wieku. W średniowieczu cześć dla św. Katarzyny propagowali benedyktyni z opactwa Monte Cassino. Powstało wiele świątyń pod wezwaniem tej świętej. O żywym jej kulcie świadczą liczne patronaty. Święta jest patronką: sióstr katarzynek, adwokatów, filozofów chrześcijańskich, kolejarzy, kołodziejów, młynarzy, modystek, mówców, literatów, bibliotekarzy, powroźników, prządek, stowarzyszeń literackich, studentów, szwaczek, uczonych, woźniców, zecerów, prostego ludu, uniwersytetów.

Święty Hieronim

Św. Hieronim jest zaliczany do grona najwybitniejszych teologów Kościoła. Przetarł szlaki życia klasztornemu na Zachodzie. Należy również do grona czterech łacińskich ojców Kościoła, w roku 1295 został mianowany doktorem Kościoła.

Święty urodził się około 347 roku w Strydonie (Dalmacja), w bogatej rodzinie katolickiej. W latach 360-367 studiował w Rzymie, tam też przyjął chrzest, prawdopodobnie z rąk Liberiusza. W latach 367-370 przebywał na dworze cesarskim w Trewirze, gdzie zapoznał się z dziełami Hilarego z Poitiers. W latach 370-374 w Akwilei (płn. Włochy) dołączył do grona przyjaciół, którzy prowadzili życie w ascezie. Od roku 373 wielokrotnie uczestniczył w pielgrzymkach na Wschód. W 375 roku zawędrował na Pustynię Chalcydycką (k. Antiochii), tam prowadził życie pustelnicze. W 377 roku przyjął święcenia kapłańskie z rąk Paulina. W 379 roku wyruszył do Konstantynopola (poznał tam Grzegorza z Nazjanzu, Grzegorza z Nyssy i Amfilocha z Ikonium). Dokonał przekładu homilii Orygenesisa i kroniki Euzebiusza z Cezarei. W 382 roku wrócił do Rzymu, gdzie papież Damazy powołał go na urząd sekretarza. Po śmierci Damazego Hieronim został zmuszony do opuszczenia Rzymu (385 r.) z powodu

konfliktów pomiędzy nim a miejscowym duchowieństwem. Udał się do Palestyny, pielgrzymował do miejsc świętych, odwiedził Egipt oraz klasztor w Nitrii. W roku 386 zamieszkał w Betlejem, gdzie pozostał do końca swojego życia (zmarł 30 września 420 r.). W Betlejem założył klasztor męskie oraz żeńskie. Poświęcił się również pracy teologicznej, pisaniu dzieł, tłumaczeniu Pisma Świętego (jego największym osiągnięciem jest Wulgata, ogólne tłumaczenie Biblii, tak zwana Biblia Kościoła).

Św. Hieronim, prezbiter i doktor Kościoła

Św. Hieronim jest przedstawiany jako starszy mężczyzna w kapeluszu kardynalskim, aby podkreślić jego godność, również w gronie ojców Kościoła zachodniego (razem ze św. Ambrożym, św. Augustynem, św. Grzegorzem I Wielkim), jako czytający lub piszący na pulpicie, z lwami, trupa czaszką, jako pustelnik w jaskini lub przed nią. Święty jest patronem Dalmacji, Lyonu, teologów, ascetów, uczonych, nauczycieli, bibliotekarzy, studentów i uczniów, korektorów, tłumaczy, uniwersytetów. Jest również wzywany w chorobach oczu.